

Het jaarverslag 2012 samengevat

Dit deed uw pensioenfonds in 2012

Wij vinden het belangrijk dat u als deelnemer in ons fonds op de hoogte bent van alle ontwikkelingen rondom uw pensioen en uw pensioenfonds. Daarom vatten wij in dit verkorte jaarverslag van Stichting Pensioenfonds Openbare Bibliotheken (POB) voor u de belangrijkste onderwerpen van ons jaarverslag 2012 samen. Het volledige jaarverslag vindt u op www.pob.eu. Dat biedt mogelijk antwoord als u vragen heeft. U kunt ons op werkdagen natuurlijk ook bellen: 045-576 32 62.

Inleiding

Ook in 2012 was de financiële positie van het pensioenfonds een belangrijk thema voor het bestuur. Ondanks de aanhoudend lage rente als gevolg van de euro-crisis kon het fonds vooral dankzij het rendement op de beleggingen de financiële positie verbeteren. De dekkingsgraad (de verhouding tussen pensioenverplichtingen en vermogen) steeg met 4%-punt naar 111,1% (2011: 107,1%). Dat is nog steeds minder dan de dekkingsgraad van 114% die De Nederlandsche Bank eist. POB stelt de dekkingsgraad vast op basis van de zuivere marktrente. De beleidsdekkingsgraad bedroeg per 31 december 2012 106,4% (eind 2011: 103,7%).

Vanwege de financiële positie van het fonds heeft het bestuur besloten de pensioenen en de pensioenaanspraken in 2012 niet te verhogen. Ook heeft het bestuur besloten de pensioenen en pensioenaanspraken per 1 januari 2013 niet te verhogen.

Financiële stand van zaken

Vermogen groeit € 56 miljoen meer dan pensioenverplichtingen

Het POB beschikte eind 2012 over een vermogen van € 1.469 miljoen. De pensioenverplichtingen van het fonds bedroegen € 1.326 miljoen. Dat resulteert in een dekkingsgraad van 111,1%. Dat is meer dan eind 2011. Daardoor groeide het vermogen in 2012 met € 188 miljoen.

De toekomstige pensioenverplichtingen namen toe met € 132 miljoen. Die toename is vooral te wijten aan de lage rente. Die rente moet worden gebruikt bij het berekenen van de toekomstige pensioenverplichtingen. Hoe lager de rente, hoe hoger het bedrag dat het POB nu moet bezitten om aan de pensioenverplichtingen te kunnen voldoen. De dekkingsgraad van POB zou 114% moeten zijn. Om dat niveau te bereiken is al eerder een plan met maatregelen opgesteld: het herstelplan. Eind 2012 lag het feitelijke herstel enigszins voor op dit plan. Het bestuur heeft helaas toch moeten besluiten om de pensioenen en de pensioenaanspraken niet aan te passen aan de gestegen prijzen. Begin 2011 was het nog mogelijk om een beperkte verhoging van 0,2% toe te kennen. De pensioenpremie bleef in 2012 gehandhaafd op 22,5%.

Rendement op beleggingen 15,2%

In 2012 verdiende het POB € 188 miljoen met beleggen (2011: € 135 miljoen). Dat bedrag betekent een rendement van 15,2% (2011: 11,9%).

Met uitzondering van grondstoffen (-2,5%) droegen alle beleggingen bij aan het rendement. Leningen aan overheden en bedrijven (ook wel vastrentende waarden of obligaties genoemd, beslaan 39,2% van het vermogen, aandelen 40,2%, onroerend goed 11,2%, grondstoffen 4,0%, converteerbare obligaties 3,3% en liquiditeiten 2,0%). De beleggingen in zogeheten 'hedgefunds' zijn in 2012 beëindigd.

De beleggingen werden in 2012 sterk beïnvloed door de aanhoudende euro-crisis die in juni tot grote zorgen leidde over de Zuid-Europese economieën.

Het grootste deel van het vermogen van het POB is belegd in leningen aan overheden en bedrijven. In 2012 zijn deze beleggingen bewust heel breed gespreid over overheden, bedrijven en regio's. Net als in 2011 werd er voor gekozen de Europese portefeuille met staatsleningen te concentreren in landen met de hoogste beoordeling op het vlak van kredietwaardigheid. Het meeste rendement werd echter behaald op de obligaties die meer risico in zich dragen.

Dat was het gevolg van de gedaalde onzekerheid op de financiële markten in Europa. Oorzaak voor de daling waren onder meer uitspraken van de Europese centrale bank over onbeperkte steun voor obligaties van EU-landen in financiële nood. De totale portefeuille leverde een rendement op van 11,1%.

Met de aandelenportefeuille behaalden de beleggers voor het POB in 2012 een rendement van 16,7%. In tegenstelling tot 2011 boden de opkomende markten een goed rendement. Het POB heeft belegd in aandelen in Europa, Noord-Amerika, Japan en de Pacific.

Van de beleggingen is 11,2% geïnvesteerd in onroerend goed. Het rendement was 1,0%. Dat was het resultaat van 5,4% rendement op de beursgenoteerde vastgoedportefeuille en 0,9% waardedaling van de niet-beursgenoteerde portefeuille. In grondstoffen is via een fonds 4,0% van het vermogen belegd. Het rendement was met -2,5% negatief en er zijn in de tweede helft van 2012 geen nieuwe investeringen gedaan in deze portefeuille.

Bewust gespreid beleggen om risico's te beperken

Het POB heeft het vermogen dat nodig is om de pensioenen van alle deelnemers te kunnen betalen gespreid belegd. Het bestuur bepaalt dit zogeheten strategische beleggingsbeleid elk jaar opnieuw. Het leidt tot een bewuste spreiding van de beleggingen om de risico's te beperken en tegelijkertijd de kans op rendement zo groot mogelijk te maken. Een andere maatregel om de risico's bij de beleggingen te beperken, is de bescherming tegen dalingen van aandelenkoersen, rente en de koers van de euro tegen dollar, pond, yen en Zwitserse frank.

Beheersen van de risico's

Een pensioenfonds heeft tot doel voldoende geld bijeen te brengen voor het betalen van de pensioenen. Het werken aan het realiseren van dat doel brengt risico's met zich mee. Al deze risico's zijn in kaart gebracht en beoordeeld op kans en gevolg. Vervolgens zijn maatregelen genomen om de risico's te verminderen of om de gevolgen te beperken.

Een van de belangrijkste risico's is dat van een lage rente. Hoe lager de rente, hoe hoger de pensioenverplichtingen voor nu en in de toekomst. Om het risico van een lage

rente af te dekken, heeft het fonds een portefeuille met zogeheten 'renteswaps' gekocht. Met deze swaps ruilt het fonds rentebetalingen met andere partijen op de internationale financiële markt.

Om de beleggingen te beschermen is het risico van koersdaling voor de dollar, pond, yen en Zwitserse frank voor 100% afgedekt.

Ook op andere terreinen heeft het fonds de risico's geïnventariseerd en gewogen. Bij de uitvoering van de pensioenregeling worden de risico's beperkt door steeds met gedetailleerde contracten te werken. Ook worden eisen gesteld aan het risicobeheer van partijen waar het POB mee samenwerkt.

Maatschappelijk verantwoord

Bij het beleggen kijkt het POB niet alleen naar risico en rendement. Het bestuur let er ook op dat er verantwoord wordt belegd. Dit betekent dat het POB wil dat bedrijven waarin wordt belegd, onder meer de kernrechten van de mensen respecteren, dat er geen ernstige vorm van kinderarbeid plaatsvindt, dat er vrijheid van vakbond is en dat er geen controversiële wapens worden gemaakt. Omdat het fonds geen eigen aandelen bezit maar belegt in fondsen, is er geen rechtstreekse mogelijkheid om te stemmen tijdens aandeelhoudersvergaderingen. Dit stemrecht wordt met ingang van 2013 uitgeoefend door de beheerders van de fondsen. Die volgen daarbij algemeen aanvaarde normen op het vlak van maatschappelijk verantwoord beleggen.

Het fonds en uw pensioenregeling

Ontwikkelingen in bestuur en organisatie

Het bestuur bestaat uit acht leden, van wie er vier de werkgevers vertegenwoordigen en vier de deelnemers. De heer J. van Pelt is per 1 juli 2012 teruggetreden als bestuurslid. Hij wordt opgevolgd door mevrouw C. Teunissen die is voorgedragen door de Vereniging Openbare Bibliotheken. Het bestuur legt jaarlijks verantwoording over het gevoerde beleid af aan het Verantwoordingsorgaan. Dit orgaan bestaat uit leden namens de werknemers, werkgevers en gepensioneerden.

Samenstelling van het bestuur in 2012

	Functie	Benoemd door
E.C. Grootendorst	voorzitter	deelnemers
W.R. Oosterink	bestuurslid	deelnemers
G. de Ruiter	plv. voorzitter	deelnemers
Mevr. H. Yagoubi	bestuurslid	deelnemers
H. T. Das	bestuurslid	werkgevers
W.A. Feijt	secretaris/ penningmeester	werkgevers
Mevr. H.E. de Herder	plv. secretaris/ penningmeester	werkgevers
J.J.M. van Pelt	bestuurslid (tot 1 juli)	werkgevers
Vacature	(per 1 juli) ¹⁾	werkgevers

Beleid van het fonds getoetst

Ook in 2012 heeft het bestuur het (beleggings)beleid van het POB getoetst. Dat is gebeurd aan de hand van twee onderzoeken: de Asset en Liability Management-studie en de continuïteitsanalyse. Het bestuur beoordeelt met deze onderzoeken of het beleid, de verplichtingen aan de deelnemers en de financiële positie met elkaar overeenstemmen. De conclusie is dat het fonds binnen 15 jaar financieel voldoende zal aansterken maar dat de komende jaren de pensioenen waarschijnlijk maar beperkt kunnen worden verhoogd.

Bij de beleggingen wordt de lijn voortgezet om de risico's verder te beperken, ook dat van de inflatie. In 2013 stopt het POB met beleggen in grondstoffen en hedgefonds en zal er minder worden belegd in staatsleningen en meer in bedrijfsleningen.

Helder over uitvoeringskosten

De Pensioenfederatie, koepel van pensioenfonds in ons land, heeft in 2011 opgeroepen de kosten van de pensioenregeling bekend te maken. Het bestuur van het POB onderschrijft deze oproep en publiceert daarom de uitvoeringskosten in het jaarverslag.

Voor 2012 is berekend dat de uitvoering van de pensioenregeling per deelnemer € 183,73 per jaar heeft gekost.

Het beheer van het vermogen kostte 0,61% van het gemiddelde belegde bedrag in 2012. De aan- en verkoopkosten van de beleggingen bedroegen 0,04%.

Communicatie met de deelnemers en werkgevers

Het bestuur vindt het belangrijk dat alle belanghebbenden helder en open worden geïnformeerd over het pensioenfonds en de pensioenregeling. Alle communicatie is gebaseerd op de uitgangspunten zoals geformuleerd in het communicatiebeleidsplan.

In 2012 zijn informatiebijeenkomsten gehouden voor P&O-medewerkers en werkgevers, voor gepensioneerden en voor deelnemers die nog werken. Steeds werden de bezoekers bijgepraat over de actualiteit van het POB en de ontwikkelingen op het gebied van pensioenen.

De communicatie met deelnemers bestaat verder uit een website. Daarvan heeft het bestuur in 2012 besloten de site in 2013 te vernieuwen. Via de site is een pensioenplanner raadpleegbaar. Daarnaast ontvangen deelnemers het Uniform Pensioenoverzicht en twee keer per jaar een nieuwsbrief. Voor werkgevers is gestart met een digitale nieuwsbrief.

Ook is besloten in 2013 de wensen van deelnemers op het gebied van de pensioenvoorziening in beeld te brengen. Dat zal gebeuren met een zogeheten risicobereidheidsonderzoek.

Deelnemersraad

Het POB beschikt sinds 2002 over een deelnemersraad die het bestuur gevraagd en spontaan adviseert. In de deelnemersraad zijn zowel deelnemers vertegenwoordigd die werken als deelnemers die een pensioen ontvangen. In totaal telt de raad tien leden.

De deelnemersraad vergaderde in 2012 afzonderlijk, samen met het bestuur en met het Verantwoordingsorgaan.

Verantwoordingsorgaan

Sinds 2007 kent het POB een Verantwoordingsorgaan dat oordeelt over het beleid van het bestuur. Het orgaan bestaat uit twee leden namens werknemers, werkgevers en gepensioneerden.

Het Verantwoordingsorgaan spreekt een positief oordeel uit over het beleid van het bestuur in 2012.

¹⁾ Mevrouw C.P.M. Teunissen zal de heer J.J.M. van Pelt opvolgen en doorloopt vanaf 1 september 2012 de benoemingsprocedure bij DNB. Mevrouw Teunissen neemt vanaf 1 september 2012 als toehoorder deel aan de bestuurs- en commissievergaderingen en is per 19 februari 2013 formeel benoemd als bestuurslid.

Het Verantwoordingsorgaan is vooral te spreken over het behoudende beleid en de goede afdekking van de risico's van het fonds. Op het terrein van de beleggingen is het Verantwoordingsorgaan 'ingenomen' met de aandacht voor maatschappelijk verantwoord beleggen. Het besluit van het bestuur om de pensioenen niet te verhogen noemt het Verantwoordingsorgaan 'pijnlijk maar verstandig'.

Opnieuw spreekt het Verantwoordingsorgaan zijn zorg uit over het dalende aantal deelnemers als gevolg van de bezuinigingen op het bibliotheekwerk. Het bestuur meldt in een reactie dat de ontwikkeling van het aantal deelnemers aan de hand van maandelijks rapportages per maand wordt gevolgd.

Geen verhoging van de pensioenen

Het POB heeft in 2012 moeten besluiten om de pensioenen per 1 januari 2013 niet te verhogen. Het betekent dat de pensioenen in uitkering en de pensioenaanspraken van deelnemers die nog werken de gestegen prijzen niet volgen.

Het bestuur heeft dat besluit genomen vanwege de financiële positie van het fonds. Het bestuur heeft de ruimte om te besluiten de pensioenen niet te verhogen omdat de verhoging voorwaardelijk is. Er is niet automatisch recht op een verhoging. Een verhoging kan alleen als de financiële positie van het pensioenfonds het toelaat. Een verhoging betekent dat het opgebouwde pensioen wordt verhoogd met het percentage van de algemene prijsstijging.

Voor een klein aantal deelnemers geldt een andere regeling. Zij krijgen altijd een toeslag zodat het pensioen zijn koopkracht behoudt. Deze deelnemers en hun werkgever betalen hiervoor 10% meer pensioenpremie.

Pensioenregeling aangepast

Sinds 2006 kent de pensioenregeling twee reglementen: het standaardreglement en het overgangsreglement. Het overgangsreglement geldt voor deelnemers geboren vóór 1 januari 1950 die op 31 december 2005 pensioen opbouwden bij het POB.

In 2012 is onder meer ingevoerd dat een deelnemer voortaan het gehele ouderdomspensioen kan ruilen voor meer partnerpensioen. Het partnerpensioen wordt uitgekeerd aan de partner van de overleden deelnemer.

Dit is een samenvatting, het volledige jaarverslag 2012 kunt u lezen op of downloaden van www.pob.eu.

Kerncijfers per 31 december

(bedragen x € 1.000,-)

	2012	2011	2010	2009	2008
Aantallen					
Deelnemers	8.389	8.803	9.292	9.430	9.432
Gewezen deelnemers	9.719	9.532	9.137	9.017	9.423
Pensioengerechtigden	4.859	4.468	4.172	3.956	3.691
Voorziening pensioenverplichtingen	1.325.729	1.193.978	1.013.420	870.067	837.693
Overige technische voorzieningen	3.558	8.874	10.519	10.709	12.187
Reserves	146.695	85.168	118.647	120.300	30.683
VPL-reserve overgangsregelingen	5.255	0	0	0	0
Bijdragen	43.132	44.316	42.624	37.082	30.962
Pensioenuitkeringen	32.458	30.954	29.420	28.583	26.881
Beleggingen					
Belegd vermogen	1.439.103	1.270.308	1.120.132	972.265	875.001
Beleggingsopbrengsten	184.076	135.046	129.283	113.656	-213.505
Rendement o.b.v. total return	15,2%	11,9%	13,0%	15,9%	-23,5%
Gemiddelde rente	2,4%	2,8%	3,5%	3,9%	3,6%

Financiële informatie ontleend aan de jaarrekening 2012

Verkorte balans per 31 december 2012

(in duizenden euro)

Activa	31-12- 2012	31-12- 2011	Passiva	31-12- 2012	31-12- 2011
Beleggingen	1.439.103	1.280.419	Reserves	146.695	85.168
Herverzekering	6.775	6.831	VPL-Overgangsregeling	5.255	0
Vorderingen en overlopende activa	29.827	12.799	Actuariële voorzieningen	1.329.287	1.202.852
Liquide middelen	7.487	1.282	Kortlopende schulden	1.955	13.311
Totaal activa	1.483.192	1.301.331	Totaal passiva	1.483.192	1.301.331

Verkorte staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Lasten	2012	2011	Baten	2012	2011
Pensioenuitkeringen	32.458	30.954	Beleggingsopbrengsten	184.076	135.046
Mutatie actuariële voorzieningen	131.746	178.895	Bijdragen	43.132	44.316
Uitgaande overdrachten	145	2.666	Inkomende overdrachten	538	1.379
Premies herverzekering	33	48	Uitkeringen uit		
Algemene kosten	2.434	2.146	herverzekering	528	490
			Overige baten en lasten	69	-1
Saldo van baten en lasten	61.527	-33.479			
Totaal	228.343	181.230		228.343	181.230